Analecta Bollandiana
τ. XIII (1894)
Σ. 309 – 372

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΟΙ
ΤΟΥ ἉΓΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΟΥ ἈΠΟΣΤΟΛΟΥ ἈΝΔΡΕΟΥ ἘΓΚΩΜΙΩ ΣΥΜΠΕΠΛΕΓΜΕΝΑΙ

P. Codice Parisiano Graeco 1463, saec. XI, f. 156
N. Codice Neapolitano ΠC 26, saec. XI, f. ροε.
C Codice Coisliniano 105, saec. XII, f. 52.

Edidit: Max Bonnett
Litterarum Latinarum in Universitate Montipessulanensi Professor

P et N tam inter se sunt propinqui, nullos ut umquam libros viderim similiores

fol. 159v ... τότε Πέτρος καὶ Ἀνδρέας,
fol. 160r οὐ τῇ φύσει μόνῃ καὶ τῇ ἐν φθορᾷ γενέσει ἀλλὰ καὶ τῇ προαιρέσει τῇ ἑαυτῶν ἀδελφοὶ τυγχάνοντες. ἀδελφὰ συμφρονήσαντες παραλαμβάνουσι μεθ' ἑαυτῶν Ματθίαν καὶ Γάϊον τοὺς ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα μεθ' ἑτέρων μαθητῶν, καὶ ἔρχονται εἰς τινα πόλιν τῆς Συρίας Ἀντιόχειαν ... κἀκεῖθεν ἐξελθόντες τὴν ὁρμήν τε τοῦ δρόμου ἀκώλυτον ἔχοντες καὶ ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος μεταβαίνοντες κατήντησαν ἐν Τυάνοις πόλει τῆς ὑπὸ Καππαδοκῶν χώρας ἐπαρχίας· κἀκεῖσε μικρὸν ἐνδιατρίψαντες χρόνον καί τινας κατηχήσαντες καταλαμβάνουσιν Ἄγκυραν πόλιν τῆς Γαλατίας. ἔνθα κατήχθησαν ἐν οἰκίᾳ τινὸς ἀνδρὸς Ἰουδαίου Ὀνησιφόρου τοὔνομα. ἐκεῖ ... πλείους τῷ λόγῳ τῆς εὐσεβείας ἐπηγάγοντο. κἀκεῖθεν ἀπάραντες τὴν πορείαν πρὸς τὰ τῆς ἑῴας ἐποιοῦντο μέρη. περιελθόντες τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, ἐν αἷς ... πολλοὺς ἔπειθον πιστεύσαντας βαπτίζεσθαι ἐπὶ ὀνόματι τῆς ὑπερθέου καὶ τρισμακαρίας Θεότητος.

Ἦλθον δὲ ἐν Σινώπῃ πόλει παρὰ θάλασσαν τοῦ Εὐξείνου πόντου κειμένῃ, καὶ διὰ αὐτὸς Πέτρος ἐν τῇ καθολικῇ αὐτοῦ ἐπιστολῇ γράφει διεληλυθέναι Πόντον καὶ Γαλατίαν (Πέτρ. I. 1,1). ἦν δὲ τότε πλῆθος πολὺ
fol. 160v ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων διαφόροις δόξαις καὶ δαιμονίαις μεριζόμενον, ἀλλὰ μέγα ἐχόντων τὸ ἦθος καὶ τὸν τρόπον βάρβαρον, ὡς ἐκεῖθεν παρά τισι καὶ ἀνθρωποφάγους αὐτοὺς ὀνομασθῆναι. ἐν δὲ τῇ πλησιαζούσῃ τῇ πόλει ταύτῃ νήσῳ εἰσελθόντες διέτριψαν οἱ μακαριώτατοι ἀπόστολοι τὸ τῆς εὐσεβείας κήρυγμα καταγγέλλοντες. ἔνθα δὲ καὶ οἶκος εὐκτήριος ᾠκοδόμηται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου πρωτοκλήτου τῶν ἀποστόλων Ἀνδρέου, καὶ κλίνη ἐν μαρμάρῳ ἰδοὺ γεγλυφθεῖσα ἐξ ... ὁμοία κατὰ πάντα τῆς ἱεροπρεποῦς ἰδέας αὐτοῦ,

πάνυ θαυμαστή... ἥτις ἔτι περιόντος αὐτοῦ τῷ βίῳ γεγράφθαι δέδεκται ... Ἰου-
δαῖοι (δέ) τε καὶ Ἕλληνες οὐκ ὀλίγους ἔπεισαν συνθέσθαι τῷ [illegible] τῆς πίστεως.

fol. 161r ... ἐπειδὴ διαχωρισθέντες οἱ πρῶτοι τῶν ἀδελφῶν κήρυκες καὶ καταθέν-
τες αὐτὰ δίδαξαι καὶ ἔσπειρον ἀπ' ἀλλήλων διεζεύχθησαν οἱ πανταχῆ καὶ ἐν πάσῃ τῇ
πίστει καὶ τῇ γνώμῃ καὶ τῇ ἀγάπῃ ἀχώριστοι. Καὶ ὁ μὲν Πέτρος παραλαβὼν Γάιον
συνεκδήμους πρὸς τὰ τῶν δύσεων ἀπήρχετο κλίματα. ὁ δὲ Μακάριος
Ἀνδρέας τόν τε Ματθίαν καὶ λοιποὺς τῶν μαθητῶν συμπαραλαβόμενος εἰς τὰ πρὸς
ἥλιον ἀνίσχοντα μέρη ἐπορεύετο. καταλαμβάνει γοῦν τὴν Ἀμισηνῶν πόλιν
παραθαλασσίαν τοῦ Εὐξείνου πόντου κειμένην. κ. τ.

fol. 161r ... εἰσελθόντος δὲ τοῦ ἀποστόλου μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ μαθητῶν ἐν τῇ συνα-
γωγῇ τῶν προσοικούντων τῇ πόλει Ἰουδαίων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου καὶ
τοῖς ἀδελφοῖς κηρύγματος λόγον ἐνεδείξατο καὶ τὰ μέρη Ἰησοῦ ἀποδεικνύ-
τος ἐκ τῶν θείων γραφῶν [illegible] τὰ χεῖρα [illegible] ...

fol. 162r ... Ταῦτα τοίνυν τῇ συναγωγῇ διαλεχθεὶς ὁ ἀπόστολος ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτῶν
καὶ [illegible] πλεῖστον ὄχλον περιστάντα ... προσφέρουσιν αὐτοῖς τὸν τῶν ἀληθείας
λόγον, καὶ οὕτως ἀπέλυσεν αὐτοὺς [illegible] πρωΐας ὄντες συνελθεῖν.
Αὐτὸς δέ, ἐπειδὴ ἑσπέρα ἦν, εἰσελθὼν μετὰ τῶν συνεπομένων αὐτῷ μαθητῶν
ὀκτὼ τῷ ἀριθμῷ, γευσάμενος [illegible] ὧν τὰ ὀνόματα ταῦτά εἰσι·
Θαδδαῖος καὶ Ματθίας· Τυχικὸς καὶ Ἄσταχυς (4). Εὔοδιος καὶ Σίμων. Ἀγαπητὸς
καὶ Δοσίθεος. οἱ πάντες δὲ μονοχίτωνες ἦσαν μετὰ σανδαλίων ὠραίως γυ-
μνοποδοῦντες, ἄρτῳ μόνῳ τρεφόμενοι καὶ ὕδατι ποτιζόμενοι, καὶ τοῦτο ἅπαξ τῆς
ἡμέρας· ἐν δὲ τῷ καθεύδειν αὐτοὺς χαμεύνῃ διανεπαύοντο. πολλὰ
δὲ τῶν πεπιστευκότων καὶ τῶν [illegible] προσέφερον αὐτοῖς χρήματα καὶ
ἀναθήματα πολλά· [illegible] τὰ μὲν [illegible] τῶν [illegible] καὶ προσαι-
τούντων [illegible] ὁ ἀπόστολος, μηδὲν ἐκ τούτων προσδεξάμενος ἢ κατα-
σχόμενος· τὰ δὲ εἰς οἰκοδομὰς ναῶν ἱερῶν κατατιθέασιν, ὅπως ἱερο-
τελέστῃ θυσιαστήρια Θεῷ καθιερώσῃ, χειροτονῶν ἱερεῖς καὶ λευΐτας.

Fol. 162v ... οὐδὲ τῶν σωματικῶν ἡλικίαν μικρὸν ἐτύγχανεν, ἀλλὰ καὶ παν-
[illegible], ἐπίρρινος, κατόφρυς, μικρὸν κεκυφώς ...

Fol. 163r ... οὕτως ὁ μακαριώτατος Ἀνδρέας ποιῶν καὶ διδάσκων πλείστας
[illegible] καὶ πόλεις τῶν Ποντικῶν χώρας κατεφώτισε καὶ διὰ πίστεως τῷ
κυρίῳ προσήγαγεν. ἐπειδὴ δὲ τὸν τῶν [illegible] δρόμον ὁ μέγας οὗτος ἀπό-
στολος ἀνύσαι εἶχε πρὸς τὸ θεῖον κήρυγμα, τῆς πόλεως αὐτοῦ γεν-
[illegible]

(4) Στάχυς Lipsius t. I. p. 577 cum cod. Epiphanii Paris. 1510: Dressele cod. Vatic. Ἄσταχυς, item cod. Escor.

Fol. 163r καὶ κωφεύειν τῷ τότε τῆς τοῦ πνεύματος δυνάμεως, τότε ἐκ τόπου
καὶ χώρας εἰς χώραν διερχόμενος καὶ ὡς ἐν δυνάμει ἐκδιδάσκειν πορευόμενος κατα-
λαμβάνει τινὰ τῶν Τραπεζουντίων πόλιν ἐν τῇ Λαζικῇ χώρᾳ κειμένην.
ἐν ᾗ μικρὸν χρόνον ἐνδιατρίψας καὶ τὰ ἄνομα καὶ ἀλόγιστα τῶν προσοικούντων
ἐν ταύτῃ καταμαθών, ἐπειδὴ ἀπάρας τῇ τῶν Ἰβήρων ἐπιβὰς χώρᾳ, ἐν
ᾗ πλεῖστον χρονοτριβήσας καὶ πολλοὺς τῷ τῆς διδασκαλίας λόγῳ φωτίσας
τῷ σωτῆρι προσήγαγεν διὰ τοῦ θείου βαπτίσματος. Διελθὼν τὰ τῆς
Παρθικῆς χώρας μέρη ἄνεισιν εἰς Ἱεροσόλυμα τῆς τοῦ πάσχα πανηγύ-
ρεως ἕνεκα. καθ' ἕκαστον γὰρ ἐνιαυτὸν οἱ δωδεκάριθμοι μαθηταὶ συνή-
χοντο πρὸς τὴν Θεοτόκον ἐν Ἱερουσαλήμ, ποιοῦντες μετ' αὐτῆς τό τε
πάσχα καὶ τὴν πεντηκοστήν. ἐν δὲ τῷ τότε καιρῷ μετὰ τὸ συμπληρωθῆναι
τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῆς πεντηκοστῆς Ἀνδρέας ἅμα Πέτρῳ τῷ συναίμῳ
καὶ ἀδελφῷ, Ἰωάννης τε ὁ Ζεβεδαίου ἅμα Φιλίππῳ τῷ τῶν δώδεκα καὶ Βαρθολο-
μαῖος ἅμα Φιλίππῳ τῷ ἐκ τῶν ἑπτὰ διακόνων, κατελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν.
ἐν ᾗ ὁ Πέτρος ὑπομείναντες καὶ χειροτονήσαντες Μαρκιανόν τε καὶ Παγ-
κράτιον ἐπισκόπους Σικελίας … τὸ θεσπέσιος Παῦλος ἐ-
κεῖσε μαθητὰς τούτους παραγενομένους, οἱ λοιποὶ ἀπάραντες ἐκεῖθεν τάς τε
μεγίστας πόλεις διέρχονται διδάσκοντες. Καὶ Φίλιππος μὲν ὁ τῶν δώδεκα
σὺν τῷ Βαρθολομαίῳ εἰς τὴν ἄνω Φρυγίαν Λυκαονίαν τε καὶ Πισιδίαν
ἀπῄεσαν. ὁ δὲ τῶν ἑπτὰ Φίλιππος … ἐν Καισαρείᾳ κηρύσσων ἐπιδεδήμηκεν.
Ἀνδρέας δὲ σὺν τῷ Ἰωάννῃ διατρίβοντες ἦσαν ἐν τῇ Ἐφεσίων πόλει τῇ
Fol. 164r διδασκαλίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτεροῦντες.
ἐν ᾗ ὁ σωτὴρ (1) κύριος Ἰησοῦς τῷ θεσπεσίῳ ὀπτάνεται Ἀνδρέᾳ προσέτα-
ξας αὐτῷ (1) θᾶττον τὴν Βιθυνίαν καταλαβεῖν, ἡ μετὰ σοῦ εἰμί, φη-
σαγηνεῦσαι, οὗ ἐὰν πορευθῇς. καὶ γὰρ Σκυθία περιμένει σε. Μετὰ δὲ τὸ
διηγήσασθαι τὴν ὀπτασίαν τῷ θεολόγῳ Ἰωάννῃ, ἀσπασάμενος αὐτὸν ὁ
θεόπνευστος Ἀνδρέας καὶ τοὺς ἰδίους παραλαβὼν μαθητὰς ἀνέρχεται
μετ' αὐτῶν εἰς Λαοδίκειαν πόλιν τῆς Φρυγίας Καπατιανῆς.

Καὶ ἐπειδὴ προβὰς ἦλθεν εἰς Ὀδυσσόπολιν τῆς Μυσίας. ἐν ᾗ ἐπισκόπους ἐφ-
ιστᾷ … τινὶ καὶ Ἀππιὸν (1) τοὔνομα ἐπίσκοπον καταστήσας τοῖς ἐκεῖσε πι-
στεύσασι, τὸ Ὀδύρπεια … ὄρος παραγίνεται εἰς Νίκαιαν μέγι-
στον … τῆς Βιθυνίας. οὐ γὰρ … τότε πόλις. περιτειχισθεῖσα
γὰρ καὶ καλλωπισθεῖσα λέγεται ἐπὶ Τραϊανοῦ … καὶ … αὐτόθι …
… τῆς αὐτῆς … ἀτειχοποδ…

(1) Ἀππιὸν C.: scr. Ἀππιον? Apionem dicit Lipsius, t. I. p. 578; alii Amplian, cfr. Le Quien, Oriens Christianus t. I p. 1225

Fol. 164ᵛ ... Πλησίον τῆς αὐτῆς κώμης (Νικαίας), ὑπὸ διῃρημένων [illegible] ἐξάνασα κατὰ [illegible], πέτρα ἐστὶ ψηφιὰ [illegible] πάνυ... λόχους καλουμένη.
Fol. 165ʳ ...
Fol. 165ᵛ ... ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὁδῷ ἐστὶ (ἑτέρα) πέτρα ὀλιγιά, Καταπὸς ἐπιχωρίως λεγομένη ...
ἐν ἑτέρῳ δὲ τόπῳ δασεῖ καὶ κατασκίῳ [illegible] ὄντι Δαυνώγεως, τοῦ κειμένου χωρίς [illegible] τῶν ὅρων Νικαίας ...
Fol. 166ʳ ... Fol. 166ᵛ ...
Fol. 167ʳ ... Οὕτως οὖν ἐπὶ δικαίαν ὁδὸν ποιοῦντες διδάσκων ... [illegible] καθαρῶς, [illegible] [illegible], [illegible] καθαρῶς, [illegible] χειροτονῶν, διακόνους καθαρῶς καὶ πάντων πρὸς σωτηρίαν διὰ τῆς θείας βασιλευομένων τῇ τοῦ Χριστοῦ πίστει καθοδηγῶν οὐκ ἐπαύσατο, [illegible] (τῆς Νικαίας) συναγωγὴν [illegible] κατέχουσι, τὴν Θεολόγου [illegible] ἐκ προσφάτως ναοῦ, Δρακόντια δὲ τοὔνομα [illegible] ἐπίσκοπον, [illegible] τῇ μετὰ ταῦτα χρόνῳ ὑπὲρ τῆς τοῦ Χριστοῦ ὁμολογίας τῷ [illegible] [illegible] δέχεται κατὰ τὴν 12ην τοῦ Μαΐου μηνός.
Ἀπὸ Νικαίας οὖν ἀπάρας ὁ [illegible] ἀπόστολος [illegible] καταλαμβάνει τὴν Νικομηδέων πόλιν, ἐν ᾗ προσυπήντησαν αὐτῷ [illegible] οἱ [illegible] αὐτοῦ ἀδελφοί. [illegible] τούτου [illegible] ἐπιρρίψαντες αὐτοῦ τῇ πίστει ... ἐκεῖθεν τε
Fol. 167ᵛ διὰ τοῦ θαλασσίου κόλπου [illegible] ἐν Καλχηδόνι πόλει τῆς Βιθυνίας παραγίνεται. Κἀκεῖ [illegible] [illegible] Χρόνον καθίστησιν ἐν αὐτῇ Τυχικόν, ἕνα τῶν [illegible] αὐτοῦ μαθητῶν ἐπίσκοπον.
Διὰ δὲ τῶν Ποντικῶν θαλασσῶν ἀναπλεύσας ἦλθεν εἴς τινα πόλιν καλουμένην Ἡράκλειαν, [illegible] τινας καθηκόντως ἐν αὐτῇ, ἐκεῖθεν [illegible] τὴν Ἀμαστριανῶν πόλιν καταλαμβάνει, [illegible] [illegible] ἐπιμείνας ἡμέρας τινὰς καὶ πολλοὺς τῷ τῆς [illegible] λόγῳ καταφωτίσας, ἐπίσκοπόν τινα χειροτονήσας ἐν ταύτῃ προβάλλεται Παλμᾶν προσαγορευόμενον, ἄνδρα βίῳ καὶ λόγῳ κεκοσμημένον, καθὼς ἔστιν ἀκοῦσαι τῶν προσοικούντων ἐν αὐτῇ ταῦτα διηγουμένων ὡς ἐκ παραδόσεως παλαιᾶς ἐχόντων ἀπαρτὶ τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν. Πρὸς τῷ λέγεται καὶ [illegible] ἔγγραφον κεῖμενα ὑπάρχειν· ἀλλ' [illegible] [illegible] τῷ πάλαι καιρῷ εἰς τὴν οἰκίαν [illegible] συναπαρ[illegible] ταῦτα [illegible] καὶ [illegible] ἀναλωθῆναι.
Ἐπειδὴ δὲ ταῖς πολυάνδροις κώμαις καὶ πόλεσιν ἐπιδημῶν ἐστεῖλεν ὁ μέγας τῆς [illegible] ἀπόστολος, [illegible] [illegible] [illegible] εἰς [illegible] τοὺς [illegible] εὑρίσκεσθαι, ἀπὸ Ἀβραὰμ ἀναπλεύσας διὰ τοῦ καλουμένου Παρθενίου ποταμοῦ [illegible] δῆλον, καταλαμβάνει τὸ τοῦ Χάρανος ἐμπόριον.

(ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ { ΑΝΔΡΕΑΣ ὁ ΠΡΩΤΟΚΛΗΤΟΣ
ΣΤΑΧΥΣ.)

376a/5

Fol. 168r. ... ἐνταῦθα παραγενόμενος ὁ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος δη-
μιουργὸς καὶ μεγαλόφωνος ἀετὸς τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον κατήγγειλε καὶ πολλοὺς
πρὸς ἀλήθειαν ἐπέστρεψεν [illegible]· ἔνθα καὶ τόπον τινὰ προσευχῆς ἀφιερώ-
σας πρὸς θυσιαστηρίου κατασκευὴν ἐπετήδευσε, τὸν τοῦ σταυροῦ τύπου
[illegible] τόπον ἐν αὐτῷ ἐχαρακτήρισε.

Fol. 168v ὡς μέχρι σήμερον Χριστοῦ ναὸς παρὰ τῶν οἰκητόρων ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ
ἀνῳκοδόμηται, ἐν αὐτῷ δὲ τῷ [illegible] τῶν [illegible] γραφῇ καθιδρύσαντες
εἰκόνα σεβασμίαν κατὰ πάντα ὁμοίαν αὐτῷ [illegible], ἐν τοίχῳ
[illegible] ἱστορήσαντες· ἔτι καὶ θαύματα τελοῦνται [illegible] δέχεται
παρὰ τῶν ταύτην ἀκριβῶς [illegible] τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο
τύπον· ὃ πρὸ πολλῶν χρόνων ἐπὶ τῶν ὅλων καταδείκνυται διὰ τὴν ἀθρό-
τητα καὶ παλαιότητα ...

Οὕτως οὖν ποιήσας καὶ διδάξας ὁ κῆρυξ τῶν θείων [illegible] καὶ τοὺς αὐτόθι
καταφωτίσας λαοὺς, ἀπάρας [illegible] τὴν τῶν Σινωπέων πόλιν καταλ-
αμβάνει. Ἐν ᾗ ἐφευρὼν ὀλίγους [illegible] τοὺς πάλαι παρ' αὐτοῦ κατη-
χηθέντας καὶ φωτισθέντας, ἔμεινε παρ' αὐτοῖς. Ἡ δὲ τοιαύτη πόλις
ἐν Ἰουδαϊκοῦ πλήθους [illegible] καθάπερ ἔφθην εἰπών· οἵτινες τὴν τοῦ
θεσπεσίου Ἀνδρέου παρουσίαν ἀκούσαντες [illegible] τὰ δεσμωτήρια πρότερα
ἀνοίξαντες καὶ τοὺς δεσμίους ἐξαγαγόντες, [illegible] παρ-
[illegible] θηριωδῶς ὥρμησαν κατ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν [illegible]
ἔνθα [illegible] πυρὶ παραδίδοσθαι ...

Fol. 169r ...

Fol. 169v Ἀπελθὼν ἐν τῇ [illegible] (ἐν Σινώπῃ), [illegible]
ἐξ αὐτῶν [illegible] καὶ διακόνους, τότε τὴν θείαν ἱερουργίαν καὶ [illegible]
[illegible] κατὰ τὰ παραδοθέντα αὐτοῖς καὶ [illegible], τὴν ἐπὶ τὰ
[illegible] πορείαν ἐποιήσατο. Διὰ δὲ τῆς [illegible] αὐτοῦ [illegible]
[illegible] ἔφθασεν ἐν [illegible] Ζαλίχων [illegible]. Οἱ δὲ Ἀμισηνοὶ
[illegible] τὴν αὐτοῦ παρουσίαν χαίροντες προσεδέξαντο αὐτὸν καὶ [illegible]
[illegible] αὐτοῦ, καθὼς [illegible]. [illegible] ἐφ' ἡμέραις ὀλίγαις [illegible]
καὶ τοῖς τῆς χάριτος λόγοις ἐπιστηρίξας αὐτούς, [illegible]
αὐτῶν ἐν Τραπεζοῦντι πόλει τῶν Λαζικῶν χώραν παραγίνεται ... [illegible]
[illegible] αὐτοῦ τὸν λόγον ἐδέξαντο. Κἀκεῖθεν [illegible] πρὸς τὴν τῆς
Καισαρειανῶν πόλιν ἀπέρχεται, ἔνθα τὸν τῆς [illegible] λόγον καταγ-
γείλας καὶ [illegible] κατηχήσας καὶ τῷ διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος
[illegible] ἀναγεννήσας τὴν θείαν υἱοθεσίαν ἠξίωσεν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀπὸ Νεοκαισαρείας τοίνυν ἐξορμήσαντες αὐτὸν καὶ τὸ πᾶν ἐν τόπου περιηχ-
χήματα καὶ τὸ κήρυγμα τῆς εὐσεβείας κατασπείροντα ἐχώρησαν τὴν τῶν Σαμο-
σατέων μέχρι πόλιν καταλαβεῖν ἐν τοῖς τῆς Παρθίας ὁρίοις
κειμένην ...

Fol. 170r ... λόγοις ἐπὶ πλείοσιν ἡμέραις κεχρημένος καὶ μαθητεύσας ἱκανούς, καταλιπὼν αὐτοὺς ἄπεισι κατὰ τὸ ἔθος εἰς Ἱεροσόλυμα, τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα μετὰ τῆς Θεοτόκου Δεσποίνης ἡμῶν ἐπιτελέσων. Μετὰ δὲ τὸ παρελθεῖν τὰς ἡμέρας τῆς πεντηκοστῆς ἔξεισιν ἐπὶ τὸ κήρυγμα συμπαραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ Σίμωνα τὸν λεγόμενον Κανανίτην, Ματθίαν τε τὸν ἀντὶ Ἰούδα κληρωθέντα καὶ Θαδδαῖον· μεθ' ὧν καταλαμβάνει τὴν Ἐδεσσηνῶν πόλιν· ἐν ᾗ Θαδδαῖον μὲν ἀπέλιπεν πρὸς Αὔγαρον τὸν αὐτόθι τοπάρχην.

Fol. 170v ... ὁ δὲ φερώνυμος Ἀνδρέας μετὰ τῶν λοιπῶν μαθητῶν διερχόμενος τὰς χώρας καὶ πόλεις διδάσκων τε ἅμα καὶ θαυματουργῶν τῇ τῶν Ἰβήρων χώρᾳ προσεπιβαίνουσι καὶ ἕως τοῦ Φάσιδος ποταμοῦ ...

Ἐπειδὴ τοίνυν κατῆλθεν εἰς Σουσανίαν [illegible] καλουμένην χώραν· οἱ δὲ τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἄνδρες ὑπὸ γυναικῶν ἐκρατοῦντο τότε· παιδιόθεν δὲ οὕτως αἱ γυναῖκες [illegible] ταχέως ὑπήκουσαν τῷ κηρύγματι· ὅπου καὶ Ματθίαν ἀπέλιπεν ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσι μεθ' ἑτέρων μαθητῶν διδάσκοντα καὶ ποιοῦντα ἄπειρα θαυμάσια.

Ὁ δὲ μέγιστος Ἀνδρέας ἅμα τῷ Σίμωνι ἐν τῇ Ἀλανικῇ χώρᾳ ἐπιδημήσαντες καὶ τὴν λεγομένην Φούσλαν πόλιν κατέλαβον· ἔνθα πολλὰ μὲν σημεῖα καὶ θαύματα εἰργάσαντο, πλείστους δὲ μαθητεύσαντες καὶ φωτίσαντες τῇ Ἀβασγίᾳ προσεπιβαίνουσι· ἐν Σεβαστοπόλει τῇ μεγάλῃ εἰσελθόντες τὸν λόγον τῆς πίστεως καὶ ἐπιγνώσεως θεοῦ λόγον κηρύττουσι· καὶ πολλοὶ τῶν ἀκουσάντων ἐδέξαντο.

Ἔνθα καταλιπὼν ὁ μέγας ἀπόστολος τὸν Σίμωνα, καί τινας τῶν μαθητῶν σὺν αὐτῷ, πρὸς τὴν τῆς Ζηκχίας χώραν ἀνέδραμεν ... οἱ καὶ φονικοὶ (οἱ Ζηκχοί) ἐπελθόντες τὸν ἀπόστολον, εἰ μὴ τὴν ἀκληρονομίαν καὶ τὸ πρᾶον καὶ τὴν ἄκακον αὐτοῦ βλέποντες κατεπλήττοντο.

Fol. 171r. Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς πρὸς τὴν ἀπωτέρω Σουχδίαν οὕτω καλουμένην χώραν κατεληλύθει, ἥτις νῦν ἐστιν ἀοίκητος· οἱ δὲ τότε προσοικοῦντες ἐκεῖσε ἄνθρωποι εὐπειθεῖς ὄντες μετὰ χαρᾶς τὸν τῆς πίστεως λόγον ἐδέξαντο.

Ἐκ τούτων δὲ ~~ἐξελθὼν~~ ἐξελθὼν καταλαμβάνει τὴν Βόσπορον πόλιν πέραν τοῦ Εὐξείνου πόντου κειμένην, πλησίον τῆς Ταυροσκυθῶν χώρας, οὐ μακρὰν τῆς Μαιώτιδος λίμνης ἀπέχουσαν· ἔνθα καὶ [illegible] μέχρις ἐπ[illegible] τῶν ~~[illegible]~~ σποράδην, ἐπιχειρήματα ἔχουσα λίμνας [illegible].

Εὕρηται δὲ καὶ ἕτερος τάφος εἰς τὴν Σκυθίας Νικόπολιν, ἐπιγραφὴν ἔχων Σίμωνος τοῦ Κανανίτου.

Ὁ δὲ θεῖος Ἀνδρέας ἐν Βοσπόρῳ κατασπείρας τὰ θεῖα λόγια καὶ πολλοὺς πρὸς καρποφορίαν ἐπιτηδείους καθαρίσας, εἰς πόλιν γείτονα ταύτην Θεοδοσίαν ὀνομαζομένην κατέρχεται, βασιλίδα μὲν ἔχουσα Σαυρομάτην καλουμένην, πολυάνθρωπος δὲ οὖσα τότε καὶ δὴ τοῖς Ἑλληνικοῖς καὶ φιλοσόφοις ἄρχουσα· ἥτις νῦν εἰς παλαιὸν ἀφανισθεῖσα παραδοθεῖσα ἐπὶ λοιπὸν ἠρήμωται καὶ κατέργασται ὡς μηδὲ ἴχνος ἀνδρῶν ἐν αὐτῇ φαίνεσθαι πλὴν ὀλιγοστοῦ τοῦ ἑκατοστοῦ [illegible].

Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐν Χερσῶνι προσαγορευομένῃ πόλει τῆς Σκυθίας παραγίνεται· ἧς οἱ κάτοικοι ἐθνικῶς καὶ ἀδιαφόρως ζῶντες διατελοῦσιν, ἄνω κάτω ῥαδίως περιφερόμενοι, εὐεπίφοροί τε καὶ εὐμετάθετοι, φιλομαθεῖς τε πρὸς πάντα καὶ πρὸς πίστιν ἀνίσχυροι μέχρι τῆς σήμερον καὶ πρὸς πᾶσαν ὑποταγὴν ἀπειθεῖς· παρ' οἷς ἡμέρας ἱκανὰς ἐπιμείνας ὁ θεῖος ἀπόστολος πρὸς Βόσπορον αὖθις ὑπέστρεψε.

Κἀκεῖθεν ἀναχθεὶς ἐν πλοίῳ σωθεὶς διαπεράσας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου μέρη. Καὶ ἐν τῇ τῶν Σινωπέων πόλει καταντήσας, ἐπ' ὀλίγαις ταῖς ἡμέραις ἐπικηρύξας τοὺς ἐκεῖ πεπιστευκότας, ἕνα τε τῶν συνεπομένων αὐτῷ μαθητῶν Φιλόλογον τοὔνομα ἐπίσκοπον αὐτοῖς καταστήσας ᾤχετο.

Fol. 171v Διατρέχων δὲ τὴν τοῦ Πόντου παραθαλασσίαν καὶ τὰς κατὰ τόπον ἐκκλησίας ἐπικηρύξων κατῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον.(2)

Ἐναπομείνας οὖν ταῖς ἡμέραις ἐν Ἀργυρόπολιν ηὔχετο καὶ ηὔξει τὸ πλῆθος τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ.

Ἐπὶ Στάχυν τινὰ μαθητὴν, ἕνα τῶν ἑβδομήκοντα, τοῖς πεπιστευκόσι καθίστησιν ἐπίσκοπον.

Ἐν ἀκροπόλει δὲ τοῦ Βυζαντίου διαπεράσας σωτήριον οἶκον ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου Δεσποίνης ἡμῶν δομήσας καθιέρωσεν· ὃς ἔτι φανερὸς μέχρι τῆς σήμερον πλησίον τῶν Εὐγενίου, τὴν Ἀρμασίου τὴν ἐπωνυμίαν λαχών.

Ἐκεῖθέν τε προϊὼν ἐν Ἡρακλείᾳ πόλει τῆς τῶν Θρᾳκῶν ἐπαρχίας παραγίνεται, ἡμέρας δὲ οὐκ ὀλίγας διατρίψας ἐν αὐτῇ καὶ τὸ σωτήριον διακηρύξας κήρυγμα διεπορεύετο ἐκεῖθεν ἐξελθὼν, τὰς καθ' ἕκαστον τόπον πόλεις τῆς Μακεδονίας περιερχόμενος, κηρύσσων, νουθετῶν, παρακαλῶν, νοσοῦντας ἰώμενος, ναοὺς ἱεροὺς οἰκοδομῶν, θυσιαστήρια καθιερῶν τελῶν, καὶ πολλοὺς πρὸς σωτήριον τρίβον καθοδηγῶν.

Οὕτως τοίνυν ποιῶν τε καὶ διδάσκων κατῆλθε μέχρι Πελοποννήσου· ἐν Πάτραις δὲ πόλει τῆς Ἀχαΐας εἰσελθὼν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ μαθητῶν κατήχθη ξενισθεὶς παρά τινι τῆς αὐτῆς πόλεως οἰκήτορι Σωσίῳ τοὔνομα. ΚΤΛ.

(2) Cfr. Lipsius, t. I. p. 606 ss.

8/ 376β

- - - - -

Μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου

E codicibus hisce:
P Parisiaco Graeco 1485. Saec. X f. 164
F. Froehneri. Saec. XI. f. 134
C. Caesareo Petroburgensi: 96. Saec X aut XI, f. 1.
V. Vallicellano B 35 Romano Saec. XI f. 77.

Max Bonnet: Edidit

in Analecta Bollandiana t. XIII (1894) σ. 356 καὶ 358

Ὁ οὖν μακαριώτατος καὶ πρωτόκλητος Ἀνδρέας διαλάμψας ὥσπερ τις ἡλιοφανὴς ἀστὴρ ἀπὸ ἀνατολῶν φαίνων μέχρι δυσμῶν κατὰ πᾶσαν πόλιν ἐκήρυξεν [illegible] Χριστὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ. διαλάμψας δὲ τὴν Βιθυνῶν ἐπαρχίαν εἰσελθὼν ἐν μιᾷ τῶν αὐτῆς πόλεων Νικαίᾳ προσαχθεὶς - - - - - - - - - -. ἐπεὶ δὲ ἦλθε πρὸς τὴν Θρᾴκην περαιωθεὶς καὶ τὴν Σκυθίαν εἰσβαλὼν μετὰ ταῦτα ἐπορεύθη καὶ ἐν Σεβαστοπόλει τῇ μεγάλῃ - - - πανταχοῦ κηρύσσων καὶ διαγγέλλων τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν [illegible].
Καταλαβὼν δὲ μετὰ Εὔξεινον πόντον, ἐν μιᾷ τῶν πόλεων Σινώπῃ εἰσελθὼν - - - - - - - - - καὶ κατηχήσας καὶ διδάξας αὐτούς, βαπτίσας τε καὶ ἐκκλησίαν οἰκοδομήσας καὶ ἐπισκόπους προχειρισάμενος καὶ καταρτίσας αὐτοὺς καὶ στηρίξας ἐν τῇ πίστει τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπειδὴ τὰ αὐτὰ ἐξῆλθε διὰ τοῦ κατὰ [illegible] τοῦ αὐτοῦ Εὐξείνου πόντου τοῦ εἰσρέοντος πρὸς τὸ Βυζάντιον δεξιοῖς μέρεσιν ἐλθών. Καὶ πρὸς τινα χώραν [illegible] καλουμένην Ἀργυρόπολιν καταλαβὼν καὶ ἐκκλησίαν [illegible] τὸν ἕνα τῶν ἑβδομήκοντα Στάχυν δεόμενοι, οὗ καὶ Παῦλος ὁ ἀπόστολος, τὸ σκεῦος τοῦ Χριστοῦ, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους[1] μέμνηται ἐπιστολῇ ἀγαπητὸν αὐτὸν ὄντα, χειροτονήσας τοῦ Βυζαντίου ἐπίσκοπον καὶ καταλιπὼν διαγγέλλειν τὸν σωτήριον λόγον, διὰ τὴν ἐκεῖσε ἐπικρατοῦσαν τότε εἰδωλικὴν ἀθεότητα καὶ τὴν [illegible] καὶ εἰδωλομανοῦς Ζευξίππου ὠμότητα τοῦ ἐν αὐτῇ προκαθεζομένου[2] αὐτὸς πρὸς τοῖς δυτικοῖς μέρεσιν ἀπῄει, καταφωτίζων ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ διδαχαῖς καὶ τῇ δυτικῇ ἀμαυρότητα.
Διελθὼν τε τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἑλλάδα - - - μέτεισι πρὸς τὴν Ἀχαΐαν καὶ ἐν πόλει ταύτης Πάτραις ΚΤΛ.

(1) Ρωμ. 16. 9.
(2) Cfr. Lipsius t. I. p. 607.

⟨α⟩ Τὰ κατὰ τὸν Ἀρματιδ καὶ τὸν Σαρμασίκ(ον);
Σ.